

Sygn. akt II UK 319/17

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku M.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 kwietnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 marca 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od skarżącego organu na rzecz M.S. kwotę 240 (dwieście
czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 8 marca 2017 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w G. VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 września 2016 r. uwzględniającego odwołanie M.S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 1 kwietnia 2016 r. odmawiającej mu prawa do emerytury wobec niespełnienia przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił 14 lat, 5 miesięcy i 8 dni pracy w szczególnych warunkach, zamiast wymaganych 15

lat. Organ rentowy odmówił mu zaliczenia do okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze zatrudnienia za pośrednictwem „M”. w G. Sp. z o.o. u armatorów zagranicznych, mimo że przedłożył zaświadczenie, z którego wynika, że we wskazanych w nim okresach był zatrudniony u zagranicznych armatorów za pośrednictwem Agencji jako kucharz i w tych okresach stale, w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach na statkach morskich w żegludze międzynarodowej oraz były za niego uiszczane składki na ubezpieczenie społeczne.

Sądy obydwu instancji uznały odwołanie ubezpieczonego decyzji organu rentowego za uzasadnione. Sąd drugiej instancji powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2010 r., II UK 328/09 (OSNP 2011 nr 19-20, poz. 261) wskazał, że okresy wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi mogą być uznane za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm., dalej ustawa emerytalna), pod warunkiem opłacenia składek w Polsce również na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Ponadto organ rentowy nie zarzucał, aby praca wykonywana przez ubezpieczonego na statku w charakterze kucharza nie była pracą w warunkach szczególnych, a jedynie podważał charakter dokumentu wystawionego przez Agencję.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił naruszenie: 1/ art. 184 ustawy emerytalnej przez błędną wykładnię i przyjęcie, że ubezpieczony spełnił wymóg posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych uwzględniając w takim charakterze okresy pracy wykonywanej u armatorów zagranicznych, co w konsekwencji skutkowało stwierdzeniem, iż nabył on prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, w sytuacji gdy nie wykazano, aby ubezpieczony związany był w tych okresach stosunkiem pracy i posiadał tym samym status pracownika, co w konsekwencji uniemożliwia zaliczenie powyższych okresów do pracy w szczególnych warunkach, 2/ art. 385 i art. 316 § 1 w związku z art. 233 § 1 i art. 245, 231 i 234 k.p.c. w związku z art. 116 ust. 5 ustawy emerytalnej i § 22 rozporządzenia z 11 października 2011 r. Ministra Pracy i Polityki

Socjalnej w sprawie postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412 ze zm.) przez bezpodstawne przyjęcie *a priori*, że ubezpieczony w spornych okresach był zatrudniony na podstawie stosunku pracy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości: „czy można zaliczyć do okresów pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej okres pracy marynarza (na stanowisku kucharza) wykonywanej u armatora zagranicznego, do której został skierowany przez pośrednika, niebędącego płatnikiem składek”. Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i obciążenie organu rentowego kosztami postępowania wywołanymi wniesieniem skargi, w tym kosztami zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Uzasadnionym twierdzeniem o występowaniu w sprawie zagadnienia prawnego jest takie, które prezentuje problem prawny, który nie został jeszcze przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięty lub który powoduje istnienie rozbieżnych poglądów w tym zakresie, wynikających z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). W przypadku powołania się na istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub powodujących rozbieżności w orzecznictwie sądów niezbędne jest wykazanie, że określony budzący wątpliwości przepis nie doczekał się wykładni, bądź też niejednolita jego wykładnia powoduje rozbieżności w orzecznictwie, należy te rozbieżności przywołać (postanowienia Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z 15 października 2002 r., II CZ 102/02,

niepublikowane). Jeżeli jednak Sąd Najwyższy rozstrzygnął już takie kontrowersje we wcześniejszych orzeczeniach i nie występują okoliczności, które przemawiałyby za zmianą utrwalonej judykatury, to nie istnieje potrzeba powielania dokonanej wykładni przepisów. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości co do wykładni przepisu nie może sprowadzać się do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia, ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które możliwe są do wyjaśnienia przy zastosowaniu obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy nie wykazał wystąpienia tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przede wszystkim nie formułował żadnego skonkretyzowanego problemu prawnego o charakterze generalnym i abstrakcyjnym, którym mógłby zająć się Sąd Najwyższy ani nie przedstawił wątpliwości interpretacyjnych dotyczących przepisów prawa. Ponadto, w utrwalonym Sądzie Najwyższym przyjmuje się jednolicie, że okresy wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi mogą być uznane za okresy zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, pod warunkiem opłacenia składek w Polsce również na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chyba że na podstawie umów o zatrudnieniu lub umów międzynarodowych pracownik został objęty ubezpieczeniem w trybie i na zasadach obowiązujących w państwie zatrudnienia lub określonych w umowach międzynarodowych (wyroki: z dnia 21 stycznia 2010 r., II UK 162/09, LEX nr 583806; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 286/09, LEX nr 602705; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10, LEX nr 589882; z dnia 8 marca 2003 r., II UK 196/02 OSNP 2004 nr 8, poz. 144; z dnia 12 lipca 2011 r., II UK 382/10, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 221).

We wszystkich tych judykatach podkreśla się, że opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne przez skierowanego do pracy u obcych armatorów marynarza polskiego wymaga uwzględnienia udokumentowanego zatrudnienia u armatora zagranicznego przy ustalaniu uprawnień emerytalnych ubezpieczonego,

zwłaszcza gdy wedle przekonujących ustaleń faktycznych świadczył on pracę na podstawie stosunku pracy jako członek załogi statku morskiego, który wykonywał odpłatnie pracę podporządkowaną. Okresy wykonywania takiej pracy powinny zostać ubezpieczonemu zaliczone do okresów pracy w szczególnych warunkach, uprawniających go do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Znaczenie pojęcia „pracownik” i pracownicze zatrudnienie należy odczytywać zgodnie z treścią art. 22 k.p. - w tym także z uwzględnieniem jego § 1¹ i § 1², z których wynika, że decydujące znaczenie dla uznania istnienia stosunku pracy ma wykonywanie za wynagrodzeniem pracy podporządkowanej na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę oraz bez względu na nazwę umowy, przeto nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu warunków wykonywania pracy podporządkowanej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 286/10, OSNP 2011 nr 17-18, poz. 237).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o należnych ubezpieczonemu kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym w zgodzie z art. 98 k.p.c.

r.g.